บทความวิจัย (Research Article)

การวิเคราะห์รูปแบบการปรากฏของวัฒนธรรมจีน ในแบบเรียน *Developing Chinese*

Analysis of Cultural Representation of Chinese Culture in the *Developing Chinese* Textbooks

หนึ่งฤทัย บุญญังกูร[1*]
Nuengrutai Boonyangkul[1*]

บทคัดย่อ

แบบเรียนภาษาจีนไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือในการพัฒนาทักษะทางภาษา แต่ยังมีบทบาทสำคัญในถ่ายทอดวัฒนธรรม ค่านิยม รวมถึงบรรทัดฐานทางสังคม การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อจำแนกประเภทและวิเคราะห์สัดส่วนของเนื้อหาทางวัฒนธรรมจีนที่ปรากฏในชุดแบบเรียน *Developing Chinese* (2) เพื่อวิเคราะห์ลักษณะการนำเสนอและมิติการสื่อสารวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมที่สะท้อนผ่านวาทกรรมและบทบาททางสังคมในแบบเรียน *Developing Chinese* ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดแบบเรียน *Developing Chinese* จำนวน 6 เล่ม เป็นรูปแบบงานวิจัยเชิงผสมผสาน กำหนดหน่วยการวิเคราะห์จากข้อความในบทเรียน บทสนทนา คำอธิบายทางวัฒนธรรม และแบบฝึกหัดที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมจีน โดยเนื้อหาประกอบด้วย วัฒนธรรมเชิงสัมฤทธิ์ผล วัฒนธรรมเชิงข้อมูล และวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรม ควบคู่กับการวิเคราะห์เชิงตีความในมิติการสื่อสารวัฒนธรรม ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่และร้อยละ แสดงการกระจายของเนื้อหาทางวัฒนธรรมในแต่ละประเภท และใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพเพื่ออธิบายลักษณะการนำเสนอ ความหมาย และนัยทางวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่าชุดแบบเรียน *Developing Chinese* มีการนำเสนอวัฒนธรรมเชิงข้อมูลและวัฒนธรรมเชิงสัมฤทธิ์ผลในสัดส่วนที่สูง วัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมสะท้อนการใช้ภาษาในบริบททางสังคมจริงปรากฏในระดับค่อนข้างจำกัด เนื้อหาวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมที่ปรากฏสะท้อนค่านิยมและแบบแผนทาง

[1] หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ประเทศไทย
Bachelor of Education Program in Chinese, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Chandrakasem Rajabhat University, Thailand

* Correspondence: E-mail address: chayennung.kp@gmail.com

(**Received:** 8 February 2026; **Revised:** 22 April 2026**; Accepted:** 9 August 2026)

สังคมของจีน เช่น การรักษาหน้า (mianzi) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (guanxi) และบทบาททางสังคม รวมถึงการนำเสนอบทบาททางเพศที่เพศชายมักถูกวางไว้ในตำแหน่งหลัก ขณะที่เพศหญิงปรากฏในบทบาทรอง ซึ่งสะท้อนแบบแผนทางวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ยังคงปรากฏในเนื้อหาของแบบเรียน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยประกอบด้วยการส่งเสริมความตระหนักต่อการนำเสนอภาพตัวแทนทางเพศและค่านิยมดั้งเดิมที่แฝงในแบบเรียน ควบคู่กับการเพิ่มสัดส่วนเนื้อหาวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมเพื่อยกระดับสมรรถนะการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของผู้เรียน ส่วนการวิจัยในอนาคตควรศึกษาเปรียบเทียบกับชุดแบบเรียนอื่นหรือสำรวจทัศนคติของผู้เรียนต่อภาพจำและอคติทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในเนื้อหา

คำสำคัญ: แบบเรียนภาษาจีน การสื่อสารวัฒนธรรม วัฒนธรรมเชิงพฤติกรรม สมรรถนะการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ค่านิยมทางสังคมจีน

Abstract

Chinese textbooks are not merely tools for developing language skills, but they also play a crucial role in transmitting culture, values, and social norms. This study aims to: (1) classify types and analyze the proportion of Chinese cultural content in the *Developing Chinese* textbook series; and (2) analyze the presentation characteristics and dimensions of behavioral culture reflected through discourse and social roles. The sample consists of 6 volumes from the *Developing Chinese* series. This mixed-methods study defines units of analysis from texts, dialogues, cultural explanations, illustrations, and culture-related exercises. The content analysis encompasses achievement culture, information culture, and behavioral culture, coupled with an interpretative analysis of cultural communication. Descriptive statistics, including frequency and percentage, illustrate the distribution of cultural content. Qualitative analysis explains the presentation styles, meanings, and cultural implications.

Findings reveal that the *Developing Chinese* series presents a high proportion of information and achievement culture, while behavioral culture reflecting authentic social language use appears limited. The manifested behavioral culture

reflects Chinese values and social patterns, such as Mianzi (Face), Guanxi (Interpersonal Relationships), and social roles. Furthermore, gender role representation highlights males in dominant positions and females in subordinate roles, reflecting traditional cultural patterns persisting in the textbooks.

Recommendations include promoting awareness of gender representation and traditional values embedded in the curriculum, alongside increasing behavioral cultural content to enhance learners' intercultural communicative competence. Future research should conduct comparative studies with other textbook series or explore learner attitudes toward cultural stereotypes and biases present in the content.

Keywords: Chinese language textbooks (Developing Chinese), cultural communication, behavior culture, intercultural communicative competence, Chinese social values

บทนำ

ปัจจุบันภาษาจีนทวีความสำคัญในฐานะเครื่องมือทางยุทธศาสตร์ที่มีบทบาทสูงต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและและสังคมโลก ความแพร่หลายของภาษาจีนมิได้จำกัดอยู่เพียงจำนวนผู้ใช้ มหาศาลหรือสถานะทางการในระดับสากลเท่านั้น ภาษาจีนยังเป็นหนึ่งในห้าภาษาหลักขององค์กรสหประชาชาติ และได้รับการส่งเสริมให้เป็นภาษาที่สองในหลายประเทศ ตลอดจนการถูกบรรจุเป็นนโยบายการศึกษาภาษาต่างประเทศในหลายภูมิภาค รวมถึงประเทศไทย การเรียนรู้ภาษาจีนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสทางอาชีพมากขึ้น เนื่องจากความต้องการผู้ที่สามารถสื่อสารภาษาจีนได้มีสูงขึ้นในตลาดแรงงานทั่วโลก โดยเฉพาะในประเทศจีน ไต้หวัน สิงคโปร์ และฮ่องกง นอกจากนี้การเรียนรู้ภาษาจีนยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและสัมผัสกับวัฒนธรรมจีนที่มีความหลากหลายและเก่าแก่ ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ทางด้านวัฒนธรรมให้กับผู้เรียน (Linda Mandarin, 2016) ด้วยเหตุนี้ ภาษาจีนจึงจัดเป็นทุนทางยุทธศาสตร์สำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันระดับนานาชาติ การส่งเสริมทักษะภาษาจีนอย่างเป็นระบบผ่านวิชาการและสื่อการเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาวิเคราะห์ ชุดแบบเรียน *Developing Chinese* ซึ่งเป็นแบบเรียนหลักที่ได้รับ

ความนิยมในระดับอุดมศึกษา จึงมีความสำคัญยิ่งต่อการวางรากฐานทักษะภาษาและการสะท้อนบริบททางสังคมวัฒนธรรมจีนสมัยใหม่ให้แก่ผู้เรียน

ความเชี่ยวชาญภาษาจีนในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลจึงมีนัยสำคัญเหนือกว่าการเป็นเพียงทักษะการสื่อสารทั่วไป แต่เปรียบเสมือนการสั่งสมทุนทางวัฒนธรรมที่ช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นในการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศ ท่ามกลางพลวัตของการเติบโตทางเศรษฐกิจที่รวดเร็วการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพจึงต้องตั้งอยู่บนฐานความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับอัตลักษณ์และค่านิยมทางสังคมที่มีความเฉพาะตัว ดังนั้น การเรียนรู้ภาษาจีนในปัจจุบันจึงต้องมุ่งเน้นการบูรณาการระหว่างทักษะทางภาษากับความเข้าใจมิติทางวัฒนธรรมที่สั่งสมมาอย่างยาวนาน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงโลกทัศน์และปฏิบัติการทางสังคมของชาวจีนได้อย่างแท้จริง อันจะนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมที่สอดรับกับความต้องการในระดับสากล (Yaqoub et al, 2023) ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในปัจจุบันจำเป็นต้องฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน แบบดั้งเดิม ไปสู่การบูรณาการมิติทางวัฒนธรรมและบริบทเชิงสังคมอย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับสมรรถนะการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของผู้เรียนให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลได้

แบบเรียนวิชาภาษาจีนในปัจจุบันมีการพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสถานการณ์ปัจจุบัน มีการศึกษาก่อนหน้าหลายชิ้นได้ศึกษาถึงสภาพและแนวทางการพัฒนาแบบเรียนภาษาจีนในระดับต่าง ๆ (University at Buffalo, 2024) การพัฒนาการของงานวิจัยด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในระยะที่ผ่านมามุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษาผ่านมิติเชิงโครงสร้างและวิธีวิทยา
โดยสุคนธา อรุณภู่และคณะได้ศึกษาให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนผ่านการบริหารจัดการและสื่อการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา (สุคนธา อรุณภู่ และคณะ, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ คุณิตา เดชะโชติ และ ชมพูนุท รัตนเลิศนาว ที่นำเสนอการใช้นวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจดจำคำศัพท์ของผู้เรียน ต่อมาในช่วงปี 2565 ทิศทางการวิจัยได้ขยายขอบเขตสู่การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงลึกในแบบเรียนมาตรฐาน โดยเฉพาะชุดแบบเรียน *Developing Chinese* (คุณิตา เดชะโชติ และ ชมพูนุท รัตนเลิศนาว, 2561) ซึ่ง วรรณิษา ไวยฉายี ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนโดยเน้นการวิเคราะห์เนื้อหาและความเหมาะสมของแบบเรียนที่ใช้ในปัจจุบัน (วรรณิษา ไวยฉายี 2565) งานวิจัยการเปรียบเทียบแบบเรียนผ่านการศึกษางานวิจัยของ ตงเฉียน จ้าว และ ยู่หยิง หวง ได้จำแนกหมวดหมู่เนื้อหาวัฒนธรรมออกเป็น 5 มิติหลัก ได้แก่ ความรู้ทางภาษา วัฒนธรรมดั้งเดิม

ข้อมูลประเทศจีน ชีวิตร่วมสมัย และทัศนียภาพ (ตงเฉียน จ้าว และ ยู่หยิง หวง 2565) ขณะเดียวกัน อรณิศา อุรพีพัฒนพงศ์ และคณะ ได้วิเคราะห์มโนทัศน์ทางวัฒนธรรมโดยใช้กรอบแนวคิดของแฮมเมอร์ลีย์ เพื่อสะท้อนโลกทัศน์ที่แบบเรียนถ่ายทอดสู่ผู้เรียนอย่างเป็นระบบ (อรณิศา อุรพีพัฒนพงศ์ และคณะ, 2565) นอกจากนี้ เมื่อพิจารณารูปแบบการถ่ายทอดวัฒนธรรมในระยะเริ่มต้น จะเห็นว่าแบบเรียนชุดนี้มีการสอดแทรกนัยทางวัฒนธรรมจีนผ่านบทเรียนในลักษณะเชิงอรรถและคำอธิบาย เช่น การใช้คำว่า “贵姓” (guìxìng) เพื่อถามชื่อสกุลอย่างสุภาพ รวมถึงการอธิบายองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมและวิถีชีวิต เช่น “四合院” (sìhéyuàn) และ “胡同” (hútòng) อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนวรรณกรรมตั้งแต่ปี 2561 ถึงปัจจุบัน พบว่างานวิจัย ส่วนใหญ่มุ่งเน้นเพียงมิติเชิงข้อมูลหรือ การจำแนกเชิงปริมาณ โดยยังขาดการวิเคราะห์เชิงคุณภาพในมิติวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมและวาทกรรมเชิงอำนาจที่แฝงอยู่ในบทสนทนาอย่างเป็นรูปธรรม (Dong, 2023)

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยเกี่ยวกับแบบเรียนภาษาจีนมุ่งเน้นการจำแนกประเภทของเนื้อหาวัฒนธรรม การวิเคราะห์เชิงปริมาณของสัดส่วนเนื้อหา ขณะที่การศึกษากลไกการสื่อสารวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาในบริบทสังคมจริง เช่น การรักษาหน้า (miànzi) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (guānxì) และนัยเชิงอำนาจทางเพศในวาทกรรม ยังมีอยู่อย่างจำกัด โดยเฉพาะในกรณีของชุดแบบเรียน *Developing Chinese* ซึ่งถูกใช้แพร่หลายในบริบทการเรียนการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยนี้จึงมุ่งวิเคราะห์การสื่อสารวัฒนธรรมจีนในแบบเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมสมรรถนะเชิงการสื่อสารวัฒนธรรมและสมรรถนะการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของผู้เรียน โดยกระบวนการและผลการวิจัยที่มีการจำแนกเนื้อหา ที่สะท้อนแนวคิดวัฒนธรรมเชิงวิชาการ สามารถนำไปบูรณาการกับการสอนภาษาจีนควบคู่ กับความเข้าใจในรูปแบบวัฒนธรรมที่ปรากฏในเนื้อหาได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อจำแนกประเภทและวิเคราะห์สัดส่วนของเนื้อหาทางวัฒนธรรมจีนที่ปรากฏในชุดแบบเรียน *Developing Chinese*

2. เพื่อวิเคราะห์ลักษณะการนำเสนอและมิติการสื่อสารวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมที่สะท้อนผ่านวาทกรรมและบทบาททางสังคมในแบบเรียน *Developing Chinese*

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ตั้งอยู่บนการเชื่อมโยงข้อมูลเชิงประจักษ์จากชุดแบบเรียนภาษาจีน *Developing Chinese* (2nd Edition) ทั้ง 6 เล่ม เข้ากับกระบวนการวิเคราะห์เชิงตรรกะเพื่อนำไปสู่การสังเคราะห์ผลทางวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มต้นจากการกำหนดหน่วยการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) ที่ครอบคลุมทั้งส่วนที่เป็นภาษาตัวบท ได้แก่ ข้อความและบทสนทนา ส่วนสนับสนุนการเรียนรู้ ได้แก่ คำอธิบายทางวัฒนธรรมและคำศัพท์เฉพาะทาง และส่วนทัศนภาพ ได้แก่ ภาพประกอบและแบบฝึกหัดที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลเหล่านี้ถูกนำเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Methods Research) ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่และร้อยละ เพื่อแสดงสัดส่วนการกระจายตัวของวัฒนธรรมแต่ละประเภท อันเป็นรากฐานสำคัญใน การระบุแนวโน้มความสำคัญของเนื้อหา ควบคู่กับการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) ผ่านการวิเคราะห์วาทกรรมและเชิงตีความ เพื่อเจาะลึกถึงนัยทางวัฒนธรรม (Cultural Implications) บทบาททางสังคม และอุดมการณ์แฝงที่ปรากฏในแบบเรียน ลำดับการบรรยายจึงมีความต่อเนื่องจากการแสดงหลักฐานเชิงตัวเลขไปสู่การยกตัวอย่างข้อความจริงจากแบบเรียน และสรุปจบด้วยการอ้างอิงเชิงทฤษฎีเพื่อประเมินสมรรถนะการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (ICC) และภาพจำทางสังคม กระบวนการทั้งหมดนี้ทำให้การอ้างอิงข้อมูลมีที่มาอย่างชัดเจนและสร้างความเข้าใจในมิติการสื่อสารวัฒนธรรมจีนอย่างเป็นรูปธรรม

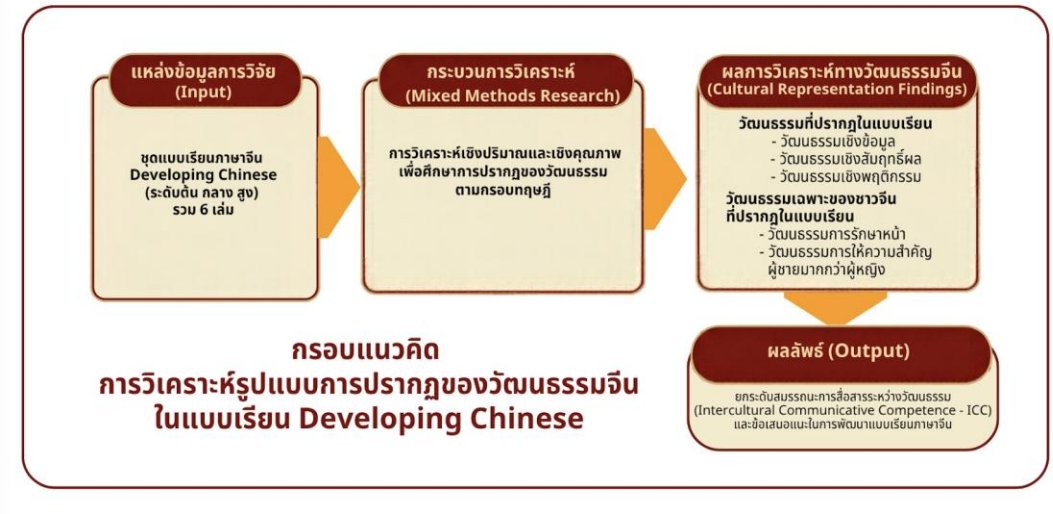

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยมีแหล่งข้อมูลหลักคือ ชุดแบบเรียน *Developing Chinese* จำนวน 6 เล่ม โดยบูรณาการการวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาการปรากฏของวัฒนธรรมจีน โดยประชากรได้แก่ ชุดแบบเรียน *Developing Chinese* ที่รวบรวมทั้ง 4 ทักษะ ฟัง พูด อ่าน และเขียน และกลุ่มตัวอย่างได้แก่ แบบเรียนวิชาภาษาจีนชุดพัฒนาภาษาจีน *Developing Chinese* ทั้ง 6 เล่ม โดยจำแนกตามระดับทักษะภาษาจีน ประกอบด้วย ระดับต้น (Elementary) ได้แก่ Elementary Comprehensive Course I และ II ระดับกลาง (Intermediate) ได้แก่ Intermediate Comprehensive Course I และ II และระดับสูง (Advanced) ได้แก่ Advanced Comprehensive Course I และ II ซึ่งกำหนดให้เป็นหน่วยการวิเคราะห์หลัก การวิเคราะห์ดำเนินการภายใต้กรอบแนวคิดการจำแนกวัฒนธรรมของ Hammerly โดยผู้วิจัยทำการจำแนกสัดส่วนของเนื้อหาทางวัฒนธรรมจีนที่ปรากฏในแบบเรียนชุด *Developing Chinese* ได้แก่ วัฒนธรรมเชิงสัมฤทธิ์ผล วัฒนธรรมเชิงข้อมูล วัฒนธรรมเชิงพฤติกรรม และวัฒนธรรมเฉพาะของชาวจีนควบคู่กับการพิจารณาคำศัพท์เฉพาะทางวัฒนธรรมและบริบทการใช้ภาษาในองค์ประกอบของแบบเรียน อาทิ บทสนทนา เนื้อหาอธิบาย และกิจกรรมการเรียนรู้ ข้อมูลถูกถอดรหัสและจัดหมวดหมู่ตามเกณฑ์การวิเคราะห์ที่กำหนดอย่างเป็นระบบ การวิเคราะห์เชิงปริมาณใช้การนับความถี่และสัดส่วนของการปรากฏวัฒนธรรมแต่ละประเภท ขณะที่การวิเคราะห์เชิงคุณภาพมุ่งตีความบทบาทของเนื้อหาวัฒนธรรมต่อการใช้ภาษาในบริบททางสังคม การตรวจสอบความน่าเชื่อถือดำเนินการผ่านการกำหนดเกณฑ์การให้รหัสที่ชัดเจนและการทบทวนการตีความอย่างเป็นระบบ โดยผลการวิเคราะห์ถูกอภิปรายภายใต้กรอบสมรรถนะการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมเพื่อชี้ให้เห็นนัยเชิงการเรียนการสอนภาษาอย่างมีหลักฐานรองรับ

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้จัดเรียงตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยอาศัยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงบูรณาการทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อสะท้อนรูปแบบและลักษณะการปรากฏของการสื่อสารวัฒนธรรมจีนในชุดแบบเรียน *Developing Chinese* (ฉบับปรับปรุง) อย่างเป็นระบบ

ผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อจำแนกประเภทและวิเคราะห์สัดส่วนของเนื้อหาทางวัฒนธรรมจีนที่ปรากฏในชุดแบบเรียน *Developing Chinese*

ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณพบว่า วัฒนธรรมจีนปรากฏอย่างต่อเนื่องในแบบเรียนทุกเล่ม และสามารถจำแนกออกเป็น 4 ประเภทหลัก ดังนี้

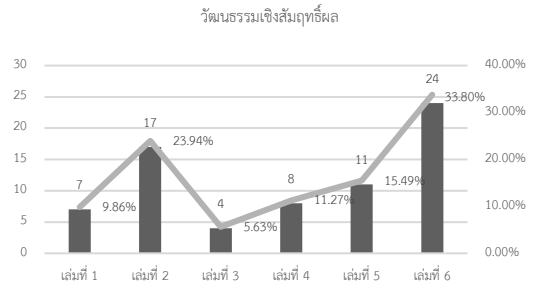

ภาพ 1 ความถี่และร้อยละของวัฒนธรรมเชิงสัมฤทธิ์ผลในแบบเรียนภาษาจีน

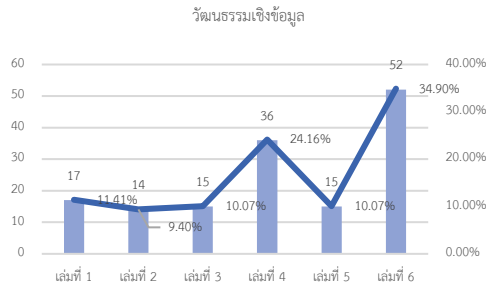

ภาพ 2 ความถี่และร้อยละของวัฒนธรรมเชิงข้อมูลในแบบเรียนภาษาจีน

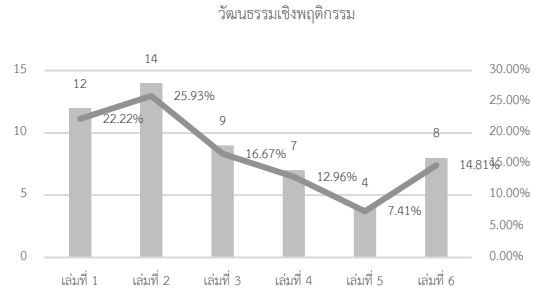

ภาพ 3 ความถี่และร้อยละของวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมในแบบเรียนภาษาจีน

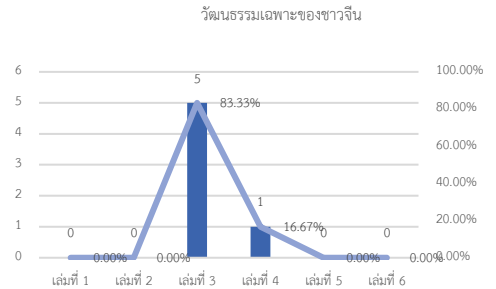

ภาพ 4 ความถี่และร้อยละของวัฒนธรรมการรักษาหน้าและวัฒนธรรมการให้ความสำคัญผู้ชายมากกว่าผู้หญิง

หมายเหตุ: การคำนวณร้อยละดำเนินการโดยเทียบความถี่ของลักษณะวัฒนธรรมแต่ละประเภทกับจำนวนลักษณะวัฒนธรรมทั้งหมดที่ปรากฏในแบบเรียนแต่ละเล่ม

ลักษณะที่ 1 วัฒนธรรมเชิงสัมฤทธิ์ผล ผลผลิตทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้และมีคุณค่าในระดับสากล (C2) เช่น วรรณกรรม ประวัติศาสตร์ ศิลปะ และหลักปรัชญา ซึ่งปรากฏรวมทั้งหมด 71 บทเรียน (ร้อยละ 16.63) พบการปรากฏสูงสุดในเล่มที่ 6 (ระดับสูง 2) จำนวน 24 บทเรียน (ร้อยละ 33.80) ในขณะที่เล่มที่ 3 มีการปรากฏน้อยที่สุดเพียง 4 บทเรียน (ร้อยละ 5.63) สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียบเรียงให้ความสำคัญกับการสอดแทรกวัฒนธรรมชั้นสูงเพิ่มขึ้นตามระดับทักษะภาษาที่สูงขึ้น

บริบทและการปรากฏในแบบเรียนในระดับต้นและกลาง ปรากฏในรูปแบบการแนะนำ "สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม" เช่น บทเรียนที่ 17 (เล่ม 1) เรื่อง *约会 (การนัด)* นำเสนอวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมอย่าง *太极拳 (ไทเก๊ก)* และ *唱京剧 (ร้องงิ้วปักกิ่ง)* รวมถึงการเล่าตำนานเรื่อง *嫦娥 (ฉางเอ๋อ)* การปรากฏในแบบเรียนระดับสูง ปรากฏในลักษณะการวิเคราะห์ "ตัวบทต้นฉบับ" เช่น บทเรียนที่ 15 (เล่ม 6) เรื่อง *《论语》心得* ที่ยกข้อความจริงจากคัมภีร์ขงจื่อ เช่น *"贫而乐，富而好礼者也" (ยากจนแต่มีความสุข มั่งมีแต่รักในจารีต)*

การปรากฏของเนื้อหาจัดเป็นวัฒนธรรมเชิงสัมฤทธิผล เนื่องจากเป็นการนำเสนอองค์ความรู้ที่เป็น "มรดกทางวัฒนธรรม" (Cultural Heritage) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในฐานรากทางสติปัญญาของชาวจีน การใช้ข้อความจริงจากคัมภีร์ *《论语》* มิใช่เพียงการสอนคำศัพท์ แต่เป็นการปลูกฝังคุณค่าทางจริยธรรมที่ส่งผลต่อการหล่อหลอมอัตลักษณ์ของสังคมจีนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ลักษณะที่ 2 วัฒนธรรมเชิงข้อมูล วัฒนธรรมเชิงข้อมูลหมายถึง ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับวิถีชีวิต ภูมิศาสตร์ และข้อมูลพื้นฐานของประเทศเจ้าของภาษา ปรากฏรวมทั้งหมด 149 บทเรียน (ร้อยละ 34.90) ซึ่งเป็นลักษณะที่พบมากที่สุด พบการปรากฏสูงสุดในเล่มที่ 6 จำนวน 52 บทเรียน (ร้อยละ 34.90) และเล่มที่ 4 จำนวน 36 บทเรียน (ร้อยละ 24.16)

บริบทและการปรากฏในแบบเรียนในระดับต้น เน้นข้อมูลตัวบุคคลและสถานที่สำคัญ เช่น บทเรียนที่ 3 (เล่ม 1) ที่ระบุชื่อบุคคลที่เป็น "Soft Power" ของจีนอย่าง *成龙 (เฉิงหลง)* และ *姚明 (เหยา หมิง)* รวมถึงข้อมูลเชิงสถิติในบทเรียนที่ 28 เรื่อง *长城有八千八百五 12*

ที่ให้ข้อมูลความยาวและตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ของด่านปาต๋าหลิงอย่างละเอียด การปรากฏในแบบเรียนในระดับสูง ขยายขอบเขตสู่ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์และการเมือง เช่น บทเรียนที่ 7 (เล่ม 5) เรื่อง *北京与上海人* ที่นำเสนอข้อมูลเรื่อง *五四运动 (ขบวนการ 4 พฤษภาคม)* ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของประวัติศาสตร์จีนสมัยใหม่

เนื้อหาทำหน้าที่เป็นวัฒนธรรมเชิงข้อมูล โดยการให้บริบทแวดล้อม (Background Knowledge) แก่ผู้เรียน ข้อมูลเชิงภูมิศาสตร์และบุคคลสำคัญช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงภาษาเข้ากับโลกแห่งความเป็นจริง (Real-world context) ทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามข้อเท็จจริงทางสังคม

ลักษณะที่ 3 วัฒนธรรมเชิงพฤติกรรม คือวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จารีตประเพณี และมารยาทในการสื่อสาร ปรากฏรวมทั้งหมด 54 บทเรียน (ร้อยละ 12.65) พบมากที่สุดในเล่มที่ 2 จำนวน 14 บทเรียน (ร้อยละ 25.93) และเล่มที่ 1 จำนวน 12 บทเรียน (ร้อยละ 22.22)

บริบทและการปรากฏในแบบเรียน ปรากฏชัดเจนในบทสนทนาสถานการณ์จำลอง เช่น บทเรียนที่ 1 (เล่ม 1) เรื่อง *你好* ที่อธิบายความแตกต่างระหว่างการใช้ *“你”* และ *“您”* โดยระบุบริบทชัดเจนว่าต้องใช้สำหรับผู้อาวุโสหรือสถานะสูงกว่า รวมถึงบทเรียนที่ 11 เรื่องการรับประทานอาหารในโรงอาหารที่สอนการตอบรับคำขอบคุณด้วยวลี *“不客气”* หรือ *“不用谢”*

การนำเสนอวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรม ที่เน้น สมรรถนะทางวัฒนธรรม (Cultural Competence) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ (Sociolinguistic Appropriateness) การอธิบายสรรพนามบุรุษที่ 2 อย่างละเอียดสะท้อนถึงระบบความสัมพันธ์เชิงอำนาจ (Power Relation) และลำดับอาวุโสในสังคมจีนที่แฝงอยู่ในโครงสร้างทางภาษา

ลักษณะที่ 4 วัฒนธรรมเฉพาะของชาวจีน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะหลัก ได้แก่

ลักษณะที่ 4.1 วัฒนธรรมการรักษาหน้า (miànzi) ปรากฏเด่นชัดในเล่มที่ 4 บทเรียนที่ 7 เรื่อง *我在中国学“大方”* ซึ่งอธิบายถึงการ “ให้หน้า” ผ่านการมอบซองอั่งเปาในงานแต่งงาน และการใช้ประโยคสะท้อนทัศนคติ เช่น *“因为受了中国朋友的影响，所以我越来越在意‘面子’了” (เพราะได้รับอิทธิพลจากเพื่อนคนจีน ฉันจึงเริ่มให้ความสำคัญกับเรื่อง 'หน้า' มากขึ้น)* วัฒนธรรมการรักษาหน้า จัดเป็นวัฒนธรรมเชิงคุณค่าและพฤติกรรมที่ซับซ้อนเป็นการรักษาดุลยภาพทางสังคม (Social Harmony) ผ่านภาพลักษณ์ส่วนบุคคล การปรากฏของคำว่า *顾面子, 要面子, 留面子, 增面子* ในแบบเรียน มิใช่เพียงการสอนคำศัพท์ แต่เป็นการสอน "กลยุทธ์การสื่อสาร" เพื่อรักษาความสัมพันธ์ในสังคมจีน

ลักษณะที่ 4.2 วัฒนธรรมการให้ความสำคัญผู้ชายมากกว่าผู้หญิง (重男轻女) ปรากฏผ่านการกำหนดบทบาท (Role Representation) และวาทกรรม (Discursive Representation) โดยในแบบเรียนมักนำเสนอภาพเพศหญิงในบทบาทผู้ดูแลตามคตินิยม *“女主内” (ผู้หญิงดูแลภายใน)* เพศหญิงมักถูกนำเสนอในอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการดูแลหรือการสนับสนุน เช่น งานด้านการดูแลครอบครัว งานบ้าน หรืออาชีพในลักษณะผู้ช่วยหรือผู้ตามอาทิ เลขานุการ และพยาบาล และบรรยายด้วยคำศัพท์เชิงอ่อนไหวอย่าง *“温柔” (อ่อนโยน)* หรือ *“依赖” (พึ่งพา)* ขณะที่เพศชายถูกนำเสนอในบทบาท *“男主外” (ผู้ชายดูแลภายนอก)*

ถูกนำเสนอในอาชีพที่มีอำนาจ หน้าที่การบริหาร หรือสถานะทางสังคมที่สูงกว่า เช่น ผู้เชี่ยวชาญ นักธุรกิจ และผู้จัดการ ซึ่งเป็นอาชีพที่สะท้อนความก้าวหน้าทาง สังคมและเศรษฐกิจ และใช้คำศัพท์เชิงอำนาจอย่าง *“领导” (ผู้นำ)* หรือ *“有权利” (มีอำนาจ)* การปรากฏในลักษณะนี้คือการผลิตซ้ำ วัฒนธรรมเชิงอุดมการณ์ ที่แฝงเร้น (Hidden Curriculum) วาทกรรมเหล่านี้ส่งผลต่อการสร้างการรับรู้ว่าเพศชายมีศักยภาพเหนือกว่าในเชิงโครงสร้างสังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนี้ มิติของบทบาทในครอบครัว พบการนำเสนอรูปแบบบทบาทที่แตกต่างกัน ระหว่างเพศ โดยเพศหญิงมักถูกกำหนดบทบาทให้ทำหน้าที่ดูแลบุตรและงานภายในครอบครัว ซึ่งเป็นภาพสะท้อนของแนวคิด “重男轻女” ที่ยังคงฝังรากอยู่ในสื่อการสอนแม้ในยุคปัจจุบัน

ผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ลักษณะการนำเสนอและมิติการสื่อสารวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมที่สะท้อนผ่านวาทกรรมและบทบาททางสังคมในแบบเรียน

จากการวิเคราะห์เชิงคุณภาพเพื่อสำรวจมิติการสื่อสารวัฒนธรรมที่แฝงเร้นในแบบเรียน *Developing Chinese* พบประเด็นสำคัญที่สะท้อนผ่านวาทกรรมและบทบาททางสังคม 2 มิติหลัก ดังนี้

1. วาทกรรมว่าด้วยวัฒนธรรมการรักษาหน้า (mianzi Culture)

ผลการวิจัยระบุว่า แบบเรียนมีการสอดแทรกแนวคิดเรื่องการรักษาหน้าซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของระบบความสัมพันธ์ในสังคมจีน โดยปรากฏลักษณะการสื่อสารที่จำแนกตามพลวัต ทางสังคมได้ 4 รูปแบบหลัก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การรักษาภาพลักษณ์และศักดิ์ศรีแห่งตน (gù miànzi และ yào miànzi): ปรากฏผ่านวาทกรรมที่สะท้อนความพยายามในการดำรงสถานะทางสังคมและความน่าเชื่อถือของตัวละคร โดยเฉพาะในสถานการณ์การแสดงความใจกว้างและการเป็นเจ้าบ้านที่ดี

การถนอมหน้าและการเพิ่มพูนเกียรติให้ผู้อื่น (liú miànzi และ zēng miànzi): ปรากฏในรูปแบบของภาษาที่แสดงความสุภาพเชิงกลยุทธ์ ตลอดจนปฏิบัติการทางสังคมในสถานการณ์พิเศษ เช่น การระบุสัดส่วนตัวเลขในซองอั่งเปาหรือการเลือกมูลค่าของขวัญในงานมงคลสมรส ซึ่งวาทกรรมดังกล่าวทำหน้าที่ส่งผ่านความหมายเกี่ยวกับการจัดวางตำแหน่งของบุคคลในโครงสร้างความสัมพันธ์

ผลการศึกษาสะท้อนว่า แบบเรียนเล่มที่ 4 มีความโดดเด่นในการนำเสนอวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมผ่านการระบุข้อควรระวังและคำอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวคิด “面子文化” (miànzi wénhuà) โดยตรง ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนรับรู้ถึงอำนาจของบริบททางสังคมที่กำกับการเลือกใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน

2. การสื่อสารวัฒนธรรมผ่านวาทกรรมบทบาททางเพศ

จากการวิเคราะห์วาทกรรมที่ปรากฏในบทอ่านและบทสนทนา พบการผลิตซ้ำภาพลักษณ์ทางเพศตามขนบดั้งเดิมอย่างมีนัยสำคัญผ่านมิติดังต่อไปนี้

การกำหนดบทบาททางอาชีพและสถานะทางสังคม ตัวละครเพศชายถูกจัดวางให้อยู่ในตำแหน่งที่มีอำนาจการตัดสินใจสูงและมีบทบาทในการบริหารจัดการ อาทิ ผู้จัดการ ผู้เชี่ยวชาญ และนักธุรกิจ ซึ่งสะท้อนภาพลักษณ์ความสำเร็จเชิงเศรษฐกิจ ในขณะที่ตัวละครเพศหญิงถูกกำหนดให้ปฏิบัติหน้าที่ในอาชีพสายสนับสนุนหรือการบริการ เช่น เลขานุการ พยาบาล ตลอดจนบทบาทการดูแลสมาชิกในครอบครัวตามแนวคิด "ผู้ชายดูแลเรื่องนอกบ้าน ผู้หญิงดูแลในบ้าน (男主外，女主内)

คุณลักษณะเชิงภาษาและความหมายแฝง การเลือกใช้คำคุณศัพท์ในการบรรยายบุคลิกภาพแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างอย่างชัดเจน โดยวาทกรรมสำหรับเพศชายประกอบด้วยคุณลักษณะด้านความแข็งแกร่ง ความเป็นผู้นำ และการใช้เหตุผล ส่วนวาทกรรมสำหรับเพศหญิงเน้นหนักในด้านความอ่อนโยน ความสวยงาม และภาวะการพึ่งพา

การนำเสนอในลักษณะดังกล่าวบ่งชี้ว่า แบบเรียนภาษาจีนชุดดังกล่าวยังคงทำหน้าที่เป็นพื้นที่ในการถ่ายทอดและคงไว้ซึ่งแบบแผนทางวัฒนธรรมดั้งเดิมผ่านทางวาทกรรม ซึ่งเป็นมิติสำคัญที่ผู้เรียนต้องทำความเข้าใจในฐานะส่วนหนึ่งของอำนาจทางวัฒนธรรมที่แฝงเร้นอยู่ในการใช้ภาษาจริงในสังคมจีน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่าชุดแบบเรียนมีการนำเสนอวัฒนธรรมเชิงข้อมูล (Information Culture) และวัฒนธรรมเชิงสัมฤทธิ์ผล (Achievement Culture) ในสัดส่วนที่สูงที่สุด โดยเฉพาะในแบบเรียนระดับกลางและระดับสูง ซึ่งมุ่งเน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และหลักปรัชญาของขงจื่อและจวงจื่อ ขณะที่วัฒนธรรมเชิงพฤติกรรม (Behavioral Culture) ปรากฏในสัดส่วนที่จำกัดและมุ่งเน้นสถานการณ์ในชีวิตประจำวันระดับพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับ Hector Hammerly ได้เสนอการจัดหมวดหมู่วัฒนธรรมออกเป็น 3 ประเภท นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์มิติทางสังคมพบว่า วาทกรรมที่ตอกย้ำวัฒนธรรมการให้ความสำคัญกับเพศชายมากกว่าเพศหญิง (重男轻女) ผ่านการกำหนดบทบาททางอาชีพและคุณลักษณะเชิงภาษาที่สะท้อนความเหลื่อมล้ำทางสถานภาพอย่างชัดเจน (Hector Hammerly ,1982)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบประเด็นสำคัญที่ควรค่าแก่การอภิปรายผ่านการเปรียบเทียบกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. สัดส่วนเนื้อหาทางวัฒนธรรมและความสมดุลในการพัฒนาสมรรถนะ การที่แบบเรียนมุ่งเน้นวัฒนธรรมเชิงข้อมูลและสัมฤทธิ์ผล สอดคล้องกับการศึกษาของ Zhang & Nordin ที่วิเคราะห์ชุดแบบเรียนภาษาจีนระดับสากลและพบว่าเนื้อหาทางวัฒนธรรมส่วนใหญ่มุ่งเน้นการสร้างภาพลักษณ์ของประเทศ (National Identity) ผ่านมรดกทางวัฒนธรรมชั้นสูง (Zhang & Nordin, 2025) อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีความเห็นที่แตกต่างกับการจัดสัดส่วนดังกล่าว เนื่องจากการลดทอนเนื้อหาวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมส่งผลให้ผู้เรียนขาดทักษะการปฏิสัมพันธ์ในบริบทจริง ซึ่งสอดคล้องกับข้อวิจารณ์ของ Xu et al ที่ระบุว่าการเรียนรู้เพียง "ข้อเท็จจริงทางวัฒนธรรม" (Cultural Facts) มิอาจนำไปสู่สมรรถนะการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (ICC) ในระดับลึก หากขาดการฝึกฝนเชิงปฏิบัติในสถานการณ์ทางสังคมที่ซับซ้อน (Xu et al , 2025) ผู้วิจัยจึงเห็นว่าสัดส่วนเนื้อหาในแบบเรียนควรเพิ่มมิติวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมและการฝึกปฏิบัติจริงในแบบฝึกหัดท้ายบทเพื่อจำลองสถานการณ์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

2. วัฒนธรรมเฉพาะและการผลิตซ้ำอุดมการณ์ทางเพศ ผลการวิจัยที่พบการตอกย้ำบทบาทเพศชายในฐานะผู้นำ (男主外) และเพศหญิงในฐานะผู้สนับสนุน (女主内) เป็นประเด็นที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jiang ซึ่งศึกษาบทบาททางเพศในแบบเรียนภาษาจีนที่ใช้ในต่างประเทศและพบแนวโน้มการนำเสนอภาพตัวแทนในลักษณะเดียวกัน (Jiang, 2022) ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่าผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนถึง "คตินิยมทางวัฒนธรรมที่หยุดนิ่ง" (Cultural Stasis) ภายในแบบเรียน แม้สังคมจีนร่วมสมัยในช่วงปี 2020–2025 จะมีการขับเคลื่อนเรื่อง ความเท่าเทียมทางเพศอย่างกว้างขวาง แต่ในแบบเรียนกลับยังคงใช้ชุดคำบรรยาย อาทิ *温柔(อ่อนโยน)* สำหรับเพศหญิง และ *领导(ผู้นำ)* สำหรับเพศชาย ซึ่งเป็นการสร้างวาทกรรมที่จำกัดศักยภาพของบุคคลตามกรอบเพศภาวะดั้งเดิม

3. การรักษาหน้าและความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ในมิติของวัฒนธรรมการรักษาหน้า (miàn zi) และความสัมพันธ์ (guānxì) ผู้วิจัยเห็นสอดคล้องกับแนวคิดของ Zabella et al ที่อธิบายว่าคุณค่าพึงประสงค์ นับเป็นรากฐานสำคัญของการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ของชาวจีน การนำเสนอสถานการณ์การให้หน้า (留面子) ในแบบเรียนระดับกลางช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความซับซ้อนของโครงสร้างสังคมจีนได้ดียิ่งขึ้น (Zabella et al, 2026) ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในการยกระดับสมรรถนะการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของผู้เรียนภาษาจีน โดยสอดคล้องกับ Byram และ Kramsch ยังเน้นว่าการเรียนภาษาควรมุ่งพัฒนาความสามารถในการตีความ เจรจาความหมาย และรับรู้

ความแตกต่างทางวัฒนธรรม มากกว่าการจดจำรูปแบบภาษาเพียงอย่างเดียว Byram (1997) และ Kramsch (2014) การที่แบบเรียนยังคงนำเสนอบทบาททางเพศในลักษณะที่เพศชายถูกวางไว้ในตำแหน่งหลัก ขณะที่เพศหญิงปรากฏในบทบาทรอง ยังสะท้อนแบบแผนทางวัฒนธรรมดั้งเดิม ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาด้านโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมของจีนที่แสดงให้เห็นค่านิยมดังกล่าวมักถูกถ่ายทอดผ่านการปฏิบัติในชีวิตประจำวันและวาทกรรมมากกว่าการสื่อสารโดยตรง (Song et al, 2022)

โดยสรุป ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า แม้ชุดแบบเรียน *Developing Chinese* จะมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดองค์ความรู้และภาพลักษณ์ทางวัฒนธรรมจีนแก่ผู้เรียนชาวต่างชาติ แต่การนำเสนอวัฒนธรรมยังคงเน้นมิติความรู้และสัญลักษณ์มากกว่ามิติการสื่อสารเชิงพฤติกรรมและการตีความเชิงวิพากษ์ ช่องว่างดังกล่าวสะท้อนความท้าทายของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะการเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ซึ่งจำเป็นต้องบูรณาการความรู้ทางภาษา วัฒนธรรม และบริบททางสังคมเข้าด้วยกัน และส่งเสริมให้การเรียนภาษาจีนโดยมีการบูรณาการวัฒนธรรมเข้ากับการสอนภาษาจีนจะทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ทางวัฒนธรรมกับการใช้ภาษาจีนในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลการศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการบูรณาการความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมในกระบวนการเรียนการสอนภาษาจีน จากผลการวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่าแบบเรียน *Developing Chinese* นำเสนอวัฒนธรรมจีนครอบคลุมทั้งมิติเชิงสัมฤทธิ์ผล เชิงข้อมูล และเชิงพฤติกรรม โดยเฉพาะมิติการสื่อสารทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการรักษาหน้า (miànzi) และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (guānxì) จึงมีนัยสำคัญต่อการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในเชิงบูรณาการ งานวิจัยนี้เสนอให้การออกแบบแบบเรียนและการจัดการเรียนรู้ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมในฐานะกลไกสำคัญของการใช้ภาษาในบริบทจริง มากกว่าการนำเสนอวัฒนธรรมในลักษณะข้อมูลหรือสัญลักษณ์เชิงความรู้เพียงอย่างเดียว การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ควรมุ่งเสริมสร้างการใช้ภาษาภายใต้เงื่อนไขทางสังคมและวัฒนธรรมที่ซับซ้อน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ การจัดทำแนวทางการสอนหรือคู่มือครูที่อธิบายมิติความหมายเชิงวัฒนธรรมของเนื้อหาในแบบเรียนอย่างเป็นระบบ จะช่วยเพิ่มศักยภาพของครูผู้สอนในการถ่ายทอดความรู้

ทางภาษาและวัฒนธรรมได้อย่างลึกซึ้งและสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น รวมถึงเป็นข้อเสนอแนะเชิงประจักษ์สำหรับผู้พัฒนาสื่อการสอนในอนาคต

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรมุ่งขยายกรอบการศึกษาไปสู่การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบแบบเรียนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติจากบริบทสำนักพิมพ์หรือประเทศที่แตกต่างกัน เพื่ออธิบายความหลากหลายของแนวโน้มและกลยุทธ์การนำเสนอวัฒนธรรมจีนในเชิงการสื่อสารอย่างเป็นระบบ ควบคู่กับการบูรณาการระเบียบวิธีวิจัยเชิงภาคสนาม อาทิ การสังเกตการจัดการเรียนการสอนและการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์จากครูและผู้เรียน เพื่อเชื่อมโยงการวิเคราะห์เนื้อหาแบบเรียนกับกระบวนการใช้จริงในห้องเรียนและผลลัพธ์ด้านสมรรถนะการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมอย่างมีหลักฐานรองรับ นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับการศึกษาวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมในมิติที่มีความซับซ้อนทางปฏิสัมพันธ์มากขึ้น เช่น กลยุทธ์การสื่อสารเชิงอ้อม ความสุภาพทางภาษา และการจัดการความสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทของแบบเรียนภาษาจีนในการพัฒนาศักยภาพการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมและเติมเต็มช่องว่างเชิงทฤษฎีในงานวิจัยด้านการสื่อสารวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์รูปแบบการปรากฏของวัฒนธรรมจีนในแบบเรียนชุด Developing Chinese เป็นงานวิจัยที่ได้รับทุนงบประมาณรายได้ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม พ.ศ. 2568 ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมที่สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินวิจัยครั้งนี้ อีกทั้งขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

คุณิตา เดชะโชติ, และชมพูนุท รัตนเลิศนาวี. (2561). นวัตกรรมเพื่อพัฒนาความจำคำศัพท์ภาษาจีน. ใน *การประชุมวิชาการด้านมนุษย์และสังคมศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 1 "มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์: พลังปัญญาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน"* (น. 653-662). คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. https://shorturl.asia/5JzuW

ตงเฉียน จ้าว, และ ยู่หยิง หวง. (2565). การศึกษาเกี่ยวกับการนำเสนอวัฒนธรรมจีนในชุดหนังสือเรียน "การพัฒนาภาษาจีน." *Journal of Sinology and Chinese Language Education*, *2*(2), Article 2. https://so08.tci-thaijo.org/index.php/cikkuhygj/article/view/1411

วรรณิษา ไวยฉายี. (2565). การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในสถานการณ์ปัจจุบัน: มุมมองของผู้เรียนต่อการพัฒนาสถาบันสอนภาษา. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, *16*(1), 153-166. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JournalGradVRU/article/view/242996

สุคนธา อรุณภู่, บุญเสริม วีสกุล, และ ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2561). กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของ โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, *32*(101), 1-12. https://so05.tci-thaijo.org/index.php/DPUSuthiparithatJournal/article/view/243214

อรณิศา อุรพีพัฒนพงศ์, สุรสิทธิ์ อมรวณิชศักดิ์, และ วุฒิพงษ์ ประพันธมิตร. (2565). มโนทัศน์ทางวัฒนธรรมจีนในแบบเรียนวิชาภาษาจีนชุดภาษาจีนวันละนิด. *วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, *19*(3), 28-44. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jhnu/article/view/245681

Cen, Y. (2011). *Developing Chinese: Advanced comprehensive I* (2nd ed.). Beijing Language and Culture University Press.

Dong, Y. (2023). The Dilemma of Foxconn Moms: Social Reproduction and the Rise of 'Gig Manufacturing' in China. *Critical Sociology*, *49*(7–8), 1231–1249. https://doi.org/10.1177/08969205221140927

Gao, Z., & You, S. (2012). *Developing Chinese: Advanced comprehensive II* (2nd ed.). Beijing Language and Culture University Press.

Hector Hammerly. (1982). *Synthesis in Second Language Teaching*. Second Language Publications.

Jiang, Y. (2022). *The Gender Inequality in Chinese Textbooks*. 1085–1089. https://doi.org/10.2991/assehr.k.220131.196

Kramsch, C. (2014). Teaching Foreign Languages in an Era of Globalization: Introduction. *The Modern Language Journal*, *98*(1), 296–311. https://doi.org/10.1111/j.1540-4781.2014.12057.x

Linda Mandarin. (2016, December 16). The Importance of Learning Chinese as a Second Language. *Linda Mandarin*. https://www.lindamandarin.com.sg/the-importance-of-learning-chinese-as-a-second-language/

Mayer, B. (2009). *Adolescents' Family Models: A Cross-Cultural Study* [Dissertation, Universität Konstanz]. https://d-nb.info/997148411/34

Rong, J. (2011). *Developing Chinese: Intermediate comprehensive I* (2nd ed.). Beijing Language and Culture University Press.

Song, R., Li, S., & Eklund, L. (2022). Can Risk Perception Alter Son Preference? Evidence from Gender-Imbalanced Rural China. *The Journal of Development Studies*, *58*(12), 2566–2582. https://doi.org/10.1080/00220388.2022.2113064

University at Buffalo. (2024). *Evidence of Active Learning's Effectiveness*. https://www.buffalo.edu/catt/teach/develop/design/designing-activities/active-learning-effectiveness.html

Wu, H. (2012). *Developing Chinese: Intermediate comprehensive II* (2nd ed.). Beijing Language and Culture University Press.

Xu, G. (2023a). *Developing Chinese: Elementary comprehensive II* (2nd ed.). Beijing Language and Culture University Press.

Xu, G. (2023b). *Developing Chinese: Intermediate comprehensive I* (2nd ed.). Beijing Language and Culture University Press.

Xu, H., Wang, Y., & Ma, J. (2025). A comprehensive review of intercultural communicative competence in EFL education and global business. *Cogent Education*, *12*(1), 2557608. https://doi.org/10.1080/2331186X.2025.2557608

Yaqoub, M., Matusitz, J., & Jingwu, Z. (2023). *Motivational Factors in Chinese Language Learning: A Study of Foreign Language Learners*. *17*, 14–33. https://doi.org/10.51709/19951272/Fall

Zabella, A. A., **Александровна**, **З**. **А**., Kong, X., & **Сянюй**, **К**. (2026). The Role of Culture in China's Strategic Communication. *Vestnik RUDN. International Relations*, *26*(1), 77–93. https://doi.org/10.22363/2313-0660-2026-26-1-77-93

Zhang, H., & Nordin, N. R. M. (2025). Cultural Representation in Chinese University English Language Teaching Textbooks. *Education Sciences*, *15*(5), 601. https://doi.org/10.3390/educsci15050601

Zhu X. (2024). *Analysis of lesson plan design for spreading Chinese culture Through Text as a Carrier in International Chinese Language Teaching s*. *International Chinese language teaching Journal of Krirk University*, *4*(1), 21-36. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/iclt/article/view/273031